

Stručni rad

STVARANJE DJEČJE SKULPTURE OD MEKANIH MATERIJALA

Sonja Gregurić

Osnovna šola Frana Roša Celje, Slovenija

Sažetak:

Dijete je kreativno u raznim područjima. Svoju kreativnost također može pokazati i izraziti u umjetnosti. Dijete koje ima dovoljno slobode zna stvarati unikatne, drugačije i originalne stvari ili proizvode. Kroz umjetnost djeca komuniciraju. Zna koristiti simbole i izražavati se njima. Važno je da s djecom u vrtiću provodimo razne likovne aktivnosti, što podrazumijeva korištenje raznih tehnika, materijala, alata... Kiparstvo je vrlo prikladna aktivnost koja potiče dijete u raznim područjima. Djeca kroz kiparstvo poboljšavaju ili razvijaju više osjetila [vid, tip...]. Glina i plastelin su vrlo popularni skulpturalni materijali jer su dostupni svima.

Ključne riječi: glina, plastelin, kreacija.

1.Uvod

Ljudi prave glinu od prapovijesti. Zbog svoje pristupačnosti, glina je bila jedan od najpopularnijih umjetničkih materijala kroz sva ljudska razdoblja. I danas je najpopularniji i najjednostavniji kiparski materijal [3]. Plastelin je iznimno popularan kod male djece u vrtićima zbog svojih šarenih boja. Trodimenzionalni oblici karakteriziraju masa i volumen. Volumen je prostor koji uvijek ima neku formu u umjetničkom stvaralaštvu. Pojam masa povezuje se s materijom u skulpturi. Obično imamo osjećaj da je nešto teže ako je veliko, i obrnuto da je nešto lako ako je malo. Za razliku od volumena, masa ne zahtijeva određeni oblik. Autor Čadež Lapajne [3] smatra formu jednim od temeljnih izraza u kiparstvu. U skulpturi su prostorni oblici ograničeni površinom s rubovima koji mogu biti ravni i oštri ili mekani i zaobljeni. Različiti oblici i odnosi među njima pokreću različite asocijacije, poruke; pa npr. veliki oblik razlikuje se od malog ili horizontalni oblik od uspravnog. U skulpturi se pojavljuju ravne i zakrivljene površine. Kip može sadržavati nekoliko oblika koji nam daju budi različite osjećaje. Kipar mora dizajnirati kip sa svih strana ili pogleda. Važno je da odvoji vrijeme i da ga gleda izdaleka dok projektira kip. Za kip je presudna stabilnost ili statika. Kipar prvo mora razmotriti ili uzeti u obzir raspodjelu mase kako bi kip na kraju bio stabilan. Mora stvoriti ravnotežu. Ravnoteža nam daje osjećaj umjetničkog reda i spokoja. Kod kipa brzo uočavamo površinu, što je vrlo važno za vizualni dojam [3].Površina ima određenu strukturu na kojoj je vidljiva struktura ili lom. U strukturi vidimo strukturu materijala, a u lomu vidimo obradu materijala. Kipar mora imati osjećaj za harmoniju da bi na kraju stvorio smislenu cjelinu. Proporcije ili proporcije su vrlo važne za cjelinu [2]. Kipari obično stvaraju proporcije osjećajem. Paze na to da su dijelovi kipa ili skulpture proporcionalni, što nije lako. Neupućenima to se ne čini posebno, ali stvaranje dobrih proporcija je veliko postignuće [1].

2. Središnji dio

U dječjem likovnom izražavanju u vrtiću često je prvenstveno dvodimenzionalni likovni izraz [crtanje, slikanje], a skulptura se pojavljuje kasnije ili kasnije postaje važna. U početku je fokus samo na upoznavanju materijala, no kasnije dolazi do izražaja sama izrada kipa. Kroz dječju skulpturu poboljšava prostorni koncept [7]. Posljednjih godina plastični dizajn u dječjim vrtićima postao je ekvivalentan crtanju i slikanju. Uz plastično oblikovanje razvija se mašta, razvijaju se manualne vještine, a dijete uči o gradivu [4]. Za uravnotežen umjetnički razvoj djeci su potrebna i određena znanja koja stječu istraživanje i promatranje. Aktivnosti u kojima dijete može stvarati prema vlastitoj mašti omogućiti razvoj kreativnosti, spontanosti, mašte i još mnogo toga [3]. Kod osmišljavanja figure [ljudske ili životinjske] važno je za dijete na početku prije svega oblikuje ključne dijelove tijela iako nisu u realnim proporcijama. Stariji kada je dijete, obratite više pozornosti i na proporcije. Plastelin je dijelom sličan glini. Prije nego što ga krenemo projektirati, moramo to dobro napraviti mijesiti da bude mekša i lakša za oblikovanje. Lako se lijepi zajedno, pa je prikladan za montažne plastike, jer se pojedini dijelovi mogu sastaviti u cjelinu. Za spajanje dijelova možemo koristiti i čačkalice. Koristimo ga za dizajn manjih figura, jer ga možemo kupiti u manjim količinama. Djeca vole stvarati s mekim materijalima poput plastelina i gline. Plastelin se lako može napraviti kod kuće. "Osnovni recept je: dvije šalice brašna, jedna šalica soli, dvije žlice ulja, jedna šalica vode i malo prehrambene boje" [4]. Sastojci se mogu miješati ručno. Plastelin se može i zagrijati kako bi masa bila podatnija. Na kraju aktivnosti u plastelin se može dodati malo vinskog octa kako bi se što bolje sačuvao. Čuvajte ga u hermetički zatvorenoj vrećici ili posudi. Ako vam se sljedeći put učini malo suh, možete ga brzo namočiti u vodu s uljem i dobro izmijesiti. Plastelin je posebno prikladan za

mlađu djecu, jer ih jako privlači njegova boja. Za ilustraciju npr. oči ili nos dijete će koristiti drugu boju od ostatka figure kakav jest boji svoje najmoćnije izražajno sredstvo [1]. Osnovne boje su crvena, plava i žuta boja. Druge boje se mogu dobiti miješanjem osnovnih. Boje su osvjetljene bijelom bojom. Međutim, možemo stvoriti i mramorni izgled, koji nastaje brzim gnječenjem dvije boje. Potičemo djecu na miješanje boja i učenje. Zato pustite mašti na volju, kako djeca mogu umijesiti neku zanimljivu boju [3]. Kod oblikovanja plastelina dijete se smiruje i opušta. Također je dizajn plastelina kao također i drugi mekani materijali prikladna vježba za koncentraciju, što će dijete još kako potrebna u zahtjevnijim aktivnostima. U početku je važno da dijete nauči plastelin, pa ga mijesiš, stisneš, valjaš... Kasnije se i od njega oblikuje. S proizvodima je uključen ponosan, također podiže samopouzdanje. Glina nudi djetetu razvoj različitih osjetila i vrlo je prikladna za djecu predškolske dobi [7]. Od svih materijala koji djeci daju trodimenzionalno iskustvo, glina je Najpopularniji. Djeca svih uzrasta vole izrađivati i stvarati s njim. Glina je materijal što od djeteta zahtijeva da bude kreativno i da koristi svoju maštu. Važno je da odrasla osoba ili odgojitelj ne bude ljuta ili zastrašena prljavštinom koja nastaje na poslu s glinom. Dijete treba biti prikladno odjeveno, a stol i pod zaštićeni. Osnovna glina nalazi se na mjestu nastanka. Nazivamo je i primarnom glinom. Budući da se ne miješa s drugim materijalima, ostaje bež ili bijela. Međutim, dio gline se pomiče kišom ili ledom da nastane sekundarna glina. Sadrži i druge glinene minerale i tvari, lakše se oblikuje i stoga je prikladniji za rad s djecom. Obično je siva do crvena, ovisno o tome koliko različitih materijala sadrži. Jedno od glavnih svojstava gline je da je plastična. Takav je zbog sastava čestice gline [slojevit kristalna struktura]. Plastičnost ovisi o količini vode sadrži glinu, od veličine i oblika čestica koje sadrži te od načina obrade. Glinu čuvajte u zatvorenoj, hermetički zatvorenoj posudi ili je čvrsto zamotajte u PVC foliju. Također se može prekriti i lagano pritisnuti teškim i mokrim materijalom, a zatim se koristi folija. Glinu treba pregledavati svakih nekoliko tjedana i po potrebi ponovno natopiti materijal kojim se pokriva. Osušenu glinu možete ponovno upotrijebiti tako da je namočite u vodu i dobro izmijesite. Ako proizvod nije gotov, može se navlažiti vodom i zamotati u foliju. Tako lako nedovršeni proizvod čeka nekoliko tjedana. Naravno, potrebno ga je nekoliko puta vlažiti.

3. Zaključak

Vrlo je važno da djeca imaju priliku raditi ili stvarati s glinom i drugim skulpturalni materijali. Koriste se rukama tijekom procesa stvaranja i tako poboljšavaju i razvijaju svoje fine motoričke sposobnosti. Ruke su najbolji alat koji imamo. Različiti materijali za istraživanje i manipulaciju, kao i tjelesno iskustvo, omogućuju djetetu da ga počne razvijati od najranije dobi. Dijete će vjerojatno puno više uživati u radu s materijalima ako ih upozna od malih nogu. U umjetničkom izražavanju vrlo je važno načelo kreativnosti. Djetetu trebamo dati priliku da se slobodno izrazi. Ako odrasloj osobi nametnemo besmislene zabrane i pravila, štetimo joj i ometamo njezin stvaralački razvoj. Likovni radovi u kojima dolazi do izražaja djetetova kreativnost nastaju u opuštenom izričaju djeteta. U ovim umjetničkim djelima možemo promatrati djetetovo razmišljanje, povezanost, zaključivanje, obilježavanje subjektivnošću, originalnošću i originalnošću. U predškolskom razdoblju djeci treba omogućiti razna neposredna iskustva u različitim područjima likovnog izražavanja, jer će im to pružiti odgovarajuću količinu znanja koja će im omogućiti kreativno djelovanje.

4. Literatura

- [1.] Bizjak, Z. [2013]. Keramika. Ljubljana: Javni sklad RS za kulturne dejavnosti.
- [2.] Butina, M. [2003]. Mala likovna teorija. Ljubljana: Debora.
- [3.] Čadež Lapajne, D. [2000]. Od glave do portreta. Ljubljana: Debora.
- [4.] Kurikulum za vrtce. [2010]. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport.
- [5.] Tomšič, B., in Podobnik, U. [2015]. Igraj se s črtami. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- [6.] Vidrgar, A. [1998]. Glina. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- [7.] Vrlič, T. [2001]. Likovno-ustvarjalni razvoj otrok v predšolskem obdobju. Ljubljana: Debora.